

# SVOBODNA SLOVENIJA

“ESLOVENIA LIBRE”

Registro Nacional de la Propiedad  
Intellectual No. 260254

## GLASILO SLOVENCEV V JUŽNI AMERIKI

Año (Leto) VI.

Buenos Aires, 1. februarja (febrero) 1948

Nº (Štev.) 3.

### Govor dr. Miha Kreka v Združenih državah:

#### “SVOBODNI NARODI NAJ SVOBODNO ODLOČAJO O SVOJI BODOČNOSTI, O SVOJI VLADAVINI IN USTAVI!”

Koncem leta 1947 je dr. Miha Krek, predsednik Narodnega odbora za Slovenijo in predsednik Slovenske ljudske stranke v Združenih državah Severne Amerike obiskal več slovenskih skupin, ki živijo tam v raznih gospodarskih in industrijskih središčih. Tako je obiskal Wisconsin in Milwaukee, kjer je imel 14. decembra naslednji govor, ki ga zaradi važnosti izjav načelnega značaja objavljamo tudi mi v celoti:

“Stoletje in več je stara prva in osnovna zahteva slovenske narodne politike: Združitev vseh slovenskih dežel v eno politično administrativno celoto, tako da bo vse slovensko prebivalstvo moglo po demokratičnem načelu svobodno in neodvisno izbirati svojo narodno vlado in oblast tako, da bo slovenski narod suveren na vsej zemlji, ki je etnično njegova posest. To je bistvo zahteve po “Združeni Sloveniji.”

Za Združeno Slovenijo so se izjavili naši narodno očetje v viharnem letu 1848, za Združeno Slovenijo so se borili pod Avstro-Ogrsko monarhijo in Združena Slovenija je bila naš program v prvi svetovni vojni, ko je zasvetila nada malim narodom na osnovi znamenitih točk predsednika USA Woodrowa Wilsona.

Geografski in politični položaj slovenske zemlje je tak, da smo prav v tej osnovni zahtevi Slovenci nesrečnejši in neuspešnejši kot drugi enako mali ali večji evropski narodi. Slovenci smo najzadnejši južnoslovanski narod. Na naših mejah se stikajo meje treh velikih evropskih ras: slovanske, germanske in romanske. Mi smo Slovani po izvoru svojemu, po krvi in jeziku, a prežeti in temeljito vzgojeni v srednje in zapadno evropski kulturi in civilizaciji. Vsi smo z malimi izjemami katoliške vere.

Vsaka vojna, vsaka borba za zemljo med velikimi evropskimi narodi je bila tudi borba za slovensko zemljo. In tako na našo nesrečo ni bilo važnejše in obsežnejše razmejitve in delitve, da ne bi bila vselej nanovo razdeljena tudi slovenska zemlja. Narod naš se je proti temu vedno znova boril, ker je vedel in čutil, da se bori vselej za osnovo svoje eksistence.

Sedanja delitvena črta med vzhodom in zapadom, med sovjetskim blokom in demokratično svobodno Evropo žal zopet gre preko slovenske zemlje in jo deli. Zato je ta prva zahteva Slovencev znova pridobila na aktualnosti; obnovljena bolečina naša daje novega poudarka naši zahtevi.

Ker Evropa nima kontinentalnega državnega naroda kot ga ima Severna Amerika, ker nima skupnostne državne zavesti, so partikularne nacionalne države skoro vedno zlorabljale svojo državno silo, da so na tujerodne zemlje skušale razširiti ne samo svojo državno oblast, ampak etnično posest svojega državnega naroda. Naši severni sosedje, avstrijski Nemci in zapadni sosedje, Italijani ter Madjari so se proti Slovencem, ki so v raznih dobah zgodovine bili prisiljeni živeti pod njihovo državno oblastjo, vselej ves novi vek po-

kazali kot brezobzirni izkoriščevalci Slovencev. Z vsemi sredstvi, tudi najnasilnejšimi, so eni in drugi skušali zatreti slovenski jezik, slovenske običaje in vse narodnostne značilnosti in osvojiti slovensko zemljo za italijanski in nemški narod. Ker slovenska zemlja obkroža neposredno zaledje Trsta, kjer je avstroogrška monarhija zgradila veliko srednjeevropsko obmorsko lukso, so poleg nacionalističnega fanatizma še ekonomski trgovski sebični interesi podžigali nemško in italijansko zatiranje Slovencev. Eni in drugi so hoteli postaviti popolni državni in etnični gospodarji zemlje v neposrednem ozadju Trsta in za doseg tega namena niso izbirali sredstev. Nujna in logična reakcija pri Slovencih je bila in je, da se z vsemi močmi branijo vsakršne nemške ali italijanske oblasti in nič bolj iskreno ne žele kot to, da z avstrijskimi Nemci in Italijani ne pridejo v nobeno tako razmerje, ki bi pomenilo le senco podrejenosti ali odvisnosti Slovencev od njih. Mislim, da je strah pred avstrijskimi Nemci in Italijani v Sloveniji tako zakoreninjen, da lahko naše odklanjanje vsake državne zveze z njimi dodamo takoj kot naslednjo točko naših narodnih političnih zahtev sedaj in v bodočnosti.

Po prvi svetovni vojni smo bili Slovenci razklani, razdeljeni v tri, štiri države. Naše narodne manjšine, ki so ostale pod državnimi oblastmi Italije, Avstrije in Madjarske znašajo po svojem številu nič manj kot tretjino celega našega naroda. Dve tretjini nas je prišlo v takrat novo nastalo državo Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki se je kasneje preimenovala v Jugoslavijo. Slovenci smo to novo državo sprejeli kot rešitev in osvoboditev izpod tuje avstrijske nemške oblasti z navdušenjem, ki ga je izrazil narod v svobodno izvedenem plebiscitarnem podpisovanju majske deklaracije in preko svojih zastopnikov in vodnikov. Dobivali in uživali smo Slovenci v Jugoslaviji toliko politične svobode in toliko ekonomskih možnosti, da smo mogli dati krepak razvoju svoji vitalnosti in smo izpopolnili podobo svoje domovine in narodne samobitnosti do tolike stopnje, da nas je vsak poznavalec uvrstil med najkulturnejše, najbolj civilizirane narode Evrope. S tem seveda ni rečemo, da niso Slovenci v Jugoslaviji naleteli tudi na premnoge ovire svojega pravičnega razvoja.

Druga svetovna vojna ni prizadela težkih ran samo materialnemu življenju Srbov, Hrvatov in Slovencev, tudi državna ideja je pretrpela toliko udarcev, da je v živo zadeta. Razmere med Srbi in Hrvati so bile že pred vojno napete. Med vojno smo bili priče nepričakovanih strašnih izlivov in izrodov antagonizma.

Slovenci smo delali v veri, da Srbi in Hrvati in Slovenci moremo srečno živeti v državni skupnosti, če je ta pravilno notranje urejena. Zato je šla naša notranjepolitična borba proti centralistični ureditvi Jugoslavije. Zato smo se trudili za medsebojno spoštovanje, strpnost in za ureditev države po načel-

### CREACION DE LA "SOCIEDAD DE LOS ESLOVENOS EN LA ARGENTINA"

El domingo 25 de enero del corriente año, los inmigrantes eslovenos realizaron una asamblea general para formar una organización con los prófugos eslovenos que, abandonando Europa llegaron o están llegando a la Argentina. Numerosos prófugos respondieron a la invitación de la comisión preparatoria, y por unanimidad todos los presentes decidieron que la SOCIEDAD DE LOS ESLOVENOS EN LA ARGENTINA quedará constituida de inmediato.

#### La Sociedad tiene como únicos fines:

- 1º) Representar a los inmigrantes eslovenos ante las autoridades argentinas;
- 2º) Facilitar el traslado de los eslovenos aun en Europa a este país.

Después de la elección de la Comisión Directiva, todos los presentes con entusiasmo aclamación decidieron presentar un mensaje de agradecimiento y consideración al Presidente de la Nación Argentina, **General Juan D. Perón**, que con tal comprensión facilitó la inmigración a los prófugos eslovenos.

Una declaración de filial devoción fué votada en honor del Eminentísimo Cardenal, Arzobispo de Buenos Aires, **Dr. Santiago Luis Copello**, que en tantas oportunidades colaboró en esta obra.

El Rev. Padre Juan Hladnik fué elegido miembro honorario y Presidente Honorario de la nueva Sociedad por su ayuda tan encomiable.

La Comisión Directiva de la "Sociedad de los Eslovenos en la Argentina" quedó presidida por el abogado Dr. Milos Stare.

lu najširših demokratičnih, avtonomističnih narodnostnih državnih enot v okviru državne zveze. To delo je bilo bolj na začetku svojih uspehov, kakor pa pri končnem svojem cilju, ko je razvoj presekala druga svetovna vojna. Danes Tito sebi pripisuje kredit, da je notranje vprašanje Jugoslavije rešil. Bojim se, da je nasprotno res, da je Titova vladavina uničila mnogo smisla in ljubezni do države ki sta izza vojne še ostala.

Mi Slovenci v tej strašni evropski kataklizmi in posebni naši nesreči, v kateri smo danes, moremo največ koristiti s tem, da z vsemi močmi podpiramo vse sile, ki skušajo uničiti nasilje diktature v srednji in jugovzhodni Evropi. Smo in hočemo biti lojalni zavezniki in sodelavci Hrvatov in Srbov in do konca vztrajati v prizadevanjih za osvoboditev. Ne morem dovolj naglasiti kako težka naloga in kako ogromen program dela je to za sedanji čas. Če in ko bi ljudstvo zopet doživelo svoboden dan, tedaj: **Naj svobodni narodi svobodno odločajo o svoji bodočnosti, o svoji vladavini in ustavi.**

Ko bodo svobodni naši narodi mogli izpregovoriti in urejati svoje odnose, bo od sporazuma ali nesporazuma med Srbi in Hrvati bistveno odvisao, ali bomo južnoslovanski narodi obdržali kake tesnejše oblike medsebojne povezanosti ali ne. Slovenci bomo zastopali načelo svobode in enakopravnosti vsakega naroda in podpirali rešitve, ki bodo jamčile najboljše možno zadovoljstvo in najtrajnejši mir med narodi in sosedi.

Moramo pa računati s tem, da je Evropa kot celota postavljena pred nove perspektive. Tudi kadar bi bil njen vzhodni ali srednji del osvobojen sovjetskih diktatur, sodim, da bodo nove raz-

mere silile evropske narode brez razlike v večjo medsebojno povezanost in da se bo moral močno omejiti in spremeniti sedanji evropski pojem državne in narodne države. Zdi se mi, da sedaj ni več samo Balkan leglo nemira v Evropi kot je to izgledalo v zadnjem stoletju, ampak da Evropa v celoti stoji pred svetom s tako svojo podobo. Evropa je rodila prvo svetovno vojno, rusko komunistično revolucijo, fašizem in nacizem, drugo svetovno vojno in sovjetski imperijalizem po njej. Zlasti proti naporom ameriškega kontinenta za ureditev, obnovo in ustaljenje miru režeče bije iz Evrope glas in poziv: na svetovno revolucijo, k svetovnemu neredu, v svetovno diktaturo komunizma. Ta Evropa je bolna, vseeno kje je bolezen došla. Mora se okrepiti. Okrepila se bo, če združi pozitivne svoje sile. Demokratični narodi Evrope morajo in bodo morali v trdnjšo, trajnejšo skupnost, ki bi eliminirala sedanje ribarije med njimi, preprečevala spore, ustvarila nov skupen vir ustavnosti, zakonitosti in prava. Ali bo to novo imelo naslov Združeni narodi ali Združene države Evrope ali kaj drugega, ni važno. Tudi je manj važno, ali bo v tem združenju direktno članstvo vsakega naroda, ali se bodo bolj praktične pokazale druge oblike povezanosti in življenja. Važno je po mojem prepričanju to, da do skupnosti **Evropa mora priti, notranje umiriti in ustaliti svoje socialne razmere**, da bo mogla k napredku. Iz svobodne odločitve izvirajoča in na njej sloneča demokratična skupnost Evrope mora biti edina rešitev vseh evropskih narodov in ljudi tudi potem, ko bo iz človeške družbe izginil zadnji totalitarni režim.

(Dalje na 2. strani)



# IZ VSEGA SVETA

Bevinov govor o temeljnih angleške zunanje politike je sprožil v Angliji sami in v svetu celo vrsto dogodkov, ki kažejo, da se zahodne demokracije zelo hitro posvečajo izkoriščanju uspehov, ki so jih mogle zabeležiti v boju proti načrtom "kominforma". Bevinov govor smatrajo v Angliji za najmočnejšo deklaracijo o načelih angleške zunanje politike in sejo samo je tudi opozicija v parlamentu proglasila za eno najvažnejših v vsej angleški zgodovini. Povedal pa je Bevin naslednje: politika sovjetske Rusije je danes taka, da vodi naravnost v vojno in angleška vlada bo vse storila, da prepreči, da bi Sovjetska zveza gospodovala nad Evropo; angleška vlada bo podprla izvedbo Marshallovega načrta in kot prvi korak v tej smeri napoveduje tesnejšo zvezo Anglije z carinsko unijo dežel "Benelux" (Belgija, Nizozemska in Luksemburg); ker je Sovjetska zveza organizirala balkanske in vzhodnoevropske države v svoj blok, morajo države zahodne Evrope ustvariti unijo, ki se bo zlasti opirala na gospodarske vire izvenevropskih posestev posameznih držav; Marshallov načrt nosi samo podporo obubožanim narodom Evrope in ni izraz ameriškega imperijalizma. Bevinove osnove za nadaljnjo angleško politiko pa so: 1. nobena država v Evropi ne sme zagospodariti nad vso Evropo; 2. načelo o ravnotežju sil se naj zavrže, ker je zastarano in 3. to načelo o ravnotežju sil se naj nadomesti s sodelovanjem med štirimi glavnimi velesilami, ki pa naj podpirajo ostale evropske države tako, da se bo vsaka lahko svobodno razvijala. Bevinov govor je torej obsodba sovjetske zunanje politike in tudi jasna napoved angleških namenov v Evropi; v debati o teh namenih pa je šel vodja opozicije Winston Churchill še dalje in je terjal od angleške vlade dolžnost, da naj postavi socijetsko vlado pred izbero, da določno pove, kaj namestiva. Jasen razgovor s sovjeti bi bil tem bolj potreben sedaj, ker bo težji ali nemogoč čez nekaj let, ko je računati, da bo tudi sovjetska vojska imela atomsko bombo.

Vojna ni nujna, nimajo pa prav tisti, ki mislijo, da je vojna nemogoča, je izjavil v svojem govoru o angleški zunanji politiki predsednik Attlee, ko je odgovarjal Churchill. Iz poteka vse debate se je videlo, da se začenja čutiti, da postaja angleška politika samozavestnejša. Na eni strani je to izraz dvigajoče se moči angleškega gospodarstva iz krize, na drugi strani pa hitro izrabljanje neuspehov sovjetske diplomacije na zadnjih konferencah in neuspehov "kominforma" pri organiziranju stavk in nemirov pred koncem leta 1947. Ker se čuti, da se bo Anglija prva dvignila iz povojnih težav, se tudi že pripravlja doba vodstva angleške zunanje politike v Evropi. Lahko se pa reče, da je ta zunanja politika le malo različna od one v 19. stoletju. Tudi tedaj je Anglija preprečevala, da bi bil kdo izključni gospodar Evrope; tedaj je bila sama za-

(Nadaljevanje s 1. strani)

Bivši predsednik USA Herbert Hoover je neke zapisal, da po vsaki vojski mali narodi pridejo do večje veljave in novih pravic. Trdno upam, da se bo to zgodilo tudi v korist Slovincem, ko bo končana sedanja "mrzla" vojna proti boljševiški diktaturi. V "krvavi revoluciji" na Slovenskem je naš narod postavil zgled junaka in mučenika. Sedaj nam je potrebno dobro ime vztrajnega, požrtvovalnega delavca za isti vzvišeni namen."

govornica ravnotežja sil, ker je bila ena najmočnejših držav v Evropi in v svetu; ker pa to sedaj ni več, odklanja to načelo kot krivično. Zamisel o evropski uniji pa še daleč ne izgleda biti tako v ospredju angleške zunanje politike, če se predvideva sodelovanje "štirih velesil" (torej tudi sovjetov) pri tem, kako se naj pomaga drugim evropskim narodom pri urtjevanju svobode in napredka.

Združene države so iz arhivov, ki so jih zaplenile v Nemčiji, objavile vse listine in dokaze o tem, kaj sta se nacistična Nemčija in komunistična Rusija dogovorili tedaj, ko sta koncem avgusta 1939 sklenili pogodbo, ki je na to pospešila Hitlerjev napad na Poljsko in izzvala drugo svetovno vojno. Dokumenti obsegajo tudi vso dobo razmerja med Nemčijo in Sovjetsko zvezo do izbruha sovražnosti med bivšima zaveznikoma, Hitlerjem in Stalinom. Na razgovorih med Ribbentropom in Stalinom v Moskvi in med Hitlerjem in Molotovom v Berlinu je bilo dogovorjano, kako se naj svet razdeli med Nemčijo, Rusijo, Italijo in Japonsko. V glavnih obrisih je bil sestavljen načrt, kako si mislijo razdeliti angleški imperij in sicer bi Nemčija prejela bivše nemške kolonije v Afriki, Italija severovzhodno Afriko, Japonska vzhodno Azijo, Rusija pa področje v smeri proti Indijskemu oceanu. Prav tako sta se Hitler in Stalin dogovorila o delitvi Poljske in o tem, da spada Baltik v sovjetsko sfero, dočim se je v prvi dobi Hitler obvezal, da se odreče vplivom v jugovzhodni Evropi. Ko so Hitlerjeve vojske zasedale skandinavske dežele in Belgijo, Nizozemsko in Francijo, je sovjetska vlada pošiljala Hitlerju čestitke za velike uspehe nemškega orožja.

Ameriško letalstvo je po dogovoru med angleško in ameriško vlado spet obnovilo svoje postojanke v Cirenaiki in sicer v istem obsegu, kakor jih je imelo tam med drugo svetovno vojno. Te postojanke ameriškega letalstva so se izkazale potrebne, ker je ameriško letalstvo moralo dobiti oporišča, ki so blizu Grčije.

Francoska vlada je sklenila znižati vrednost francoskega franka. Predno je to storila, je prihitel v Pariz angleški finančni minister sir Stafford Cripps, ki je skušal doseči, da francoska vlada tega ne bi izvedla. Toda francoska vlada je to storila. Zanimivo je dejstvo, da je ta korak sledil nekaj dni na to, ko je imel Bevin v angleškem parlamentu govor o novih načelih angleške zunanje politike. Angleški list "Daily Express" je ta ukrep francoske vlade označil tako, da je prav za prav voda na mlin komunističnih načrtov, ker bo pospešil nasprotje med Anglijo in Francijo in s svojimi posledicami za evropsko gospodarstvo podaljšal težave in nestalnost, ki jih komunisti itak že dovolj izrabljajo. Na drugi strani pa nekateri opazovalci v Franciji menijo, da je bila Anglija tista, ki je izzvala ta korak, ker je s svojo politiko v Nemčiji in v drugih delih Evrope preprečila tako organizacijo evropske skupnosti, ki bi dovolj vpoštevala zlasti Francijo in druge manjše evropske države. Isto, kar je storila sedaj Francija, je pred nekaj meseci storila tudi že Italija, ko je razvrednotila liro. Italija in Francija torej nižata vrednost svojega denarja, da bi se okrepili na trgu zunanje trgovine. Tam pa sta obe naleteli na množico tekmovalko, Anglijo, ki potrebuje zunanje trge, če hoče izvesti svoj dvig iz krize. Nekateri francoski publicisti pov-

darjajo ob tej priliki, da Anglija za evropsko unijo ne more nuditi dovolj poroštev, ker se je Anglija že v preteklosti prav hitro umaknila iz evropskih obvez, kadar bi evropske težave motile njeno naraščajočo moč v svetu. Tako je bila Anglija tista, ki je na pr. leta 1924 preprečila izvedbo "ženevskega protokola", ki bi v okviru Zveze narodov lahko preprečil nadaljnje vojne konflikte. Sedaj pa prihaja Anglija z Bevinovimi načeli na dan in to z organizacijo zahodne evropske unije tako, da ostane polovica Evrope, to je vzhod, še nadalje pod sovjetskim vplivom. Če bi bil ukrep o razvrednotenju franka škodljiv skupnosti Evrope, tedaj je tudi preozka Bevinova zamisel o delni evropski uniji Evropi škodljiva. Med Francijo in Anglijo se tedaj čuti neko trenje v vprašanjih, ki se nanašajo na Evropo; upajmo, da je to znak porasti obeh držav kot evropskih velesil, ki bo sta sposobni še naprej odbijati načrte "kominforma" tako, kakor je bilo to ob koncu leta 1947. Vprašanje je tudi, kako bo to vplivalo na obnašanje Združenih držav, kajti Walter Lippman je že napisal članek o tem, da bi bilo priporočljivo, da se Združene države in Sovjetska zveza kar naravnost pomenita o razdelitvi sveta na vplivna področja med njima samima, ker se zdi, da je usoda Evrope zapečaten. Boljši je "status quo" ko pa to, da se načlenja vprašanje organizacije evropske unije, do katere je še daleč in to zaradi prevelike ljubosumnosti med posameznimi evropskimi narodi.

Volitve v Sovjetski zvezi so pokazale, da so v raznih republikah komunistični kandidati dobili zelo malo glasov in da so zmagali kandidati s takozvano oznako, da so "izven strank." Zlasti v bivših samostojnih baltskih republikah in v Ukrajini so Stalinovi pristaši ostali v manjšini. Te številke so ponekod izzvale začudenje in nekateri listi so že pisali, da se v Ukrajini razvijajo obojeni spopadi med rdečo vojsko in nasprotniki Stalinove diktature. Kdor bi iz tega izvajal prehitre zaključke, češ da se majo tla sovjetskemu terorju, bi se zelo motil. Jasno je, da bi ruski narodi že zdavnaj zrušili nasilje, če bi to mogli. Če bil bila le nekaj ur možna svoboda v Sovjetski zvezi, bi verjetno že bilo konec Stalinovega režima. Kajti Stalin je druge zadeve poravnaval z milijoni ruskih življenj (takozvane kulake, ki se niso upirali, je zatrl na ta na-

čin, da jih je na milijone poslal v smrt v Sibirijo), pa bi zdaj pustil, da se zgodi kaj takega, kakor je to, da bi njegovi kandidati ostali v manjšini tedaj, če to njemu ni prav. Račun je najbrž ta, da skušajo sovjetske oblasti sedaj najprej ugotoviti, kdo in koliko je tistih, ki so proti komunističnemu terorju in ko bo ugotovljeno (NKVD kakor OZNA sta mojstra v tem), kdo je tisti, ki je proti režimu, bo sledila "likvidacija" v običajni širini. Če se bo poslej še mnogo pisalo o tem, da se narodi Baltika in Ukrajine "upirajo", tedaj bo to že pripravljene Stalinove ukrepe samo pospešilo.

Berlin bi morale zapustiti angleške in ameriške čete, ker da sta Anglija in Amerika sklenili združiti svoji zoni v Nemčiji, kar da je proti zavezniškemu dogovorom o skupni upravi Nemčije. Toda ameriška in angleška predstavnik v Berlinu sta Rusom odgovorila tako odločno, da se umakneta le oboroženi sili (kar bi pomenilo vojno), da so ruski zastopniki kmalu odnehali. Pač pa so sedaj sovjeti že začeli ovirati angleški dovoz v Berlin. V treh dneh so dvakrat ustavili angleški vlak, ki vozi med Berlinom in angleško zono Nemčije.

Avstrijska vlada, v kateri sedaj ni več nobenega komunista, je trn v peti sovjetom. Sovjetske oblasti povzročajo tej vladi neprestane težave. Tako so sovjetske oblasti pred nekaj tedni povisale cene petroleja, ki ga sovjetske oblasti zase izčrpavajo v avstrijskih vrelcih v Zisterdorfu, za 100 o/o. Zaradi silnega zgražanja po svetu, so sovjeti nato umaknili to zahtevo.

## VOJNA V LETU 1948?

Frančoska tiskovna agencija AFP poroča iz Kaira, da je egiptska revija "Akhbar El Tom" objavila naslednjo novico: "Zastopniki Iraka so se med razgovori v Londonu, ko je šlo za podpis pogodbe med Anglijo in Irakom, mogli prepričati na podlagi zelo tajnih dokumentov, da bo Sovjetska zveza napovedala vojno v letu 1948." Revija objavljala to novico po razgovoru, ki ga je imel pisec z bivšim predsednikom iraške vlade Sajedom Djabrom. Bivši predsednik vlade je rekel, da so bili ti tajni dokumenti razlog, zakaj je Irak podpisal pogodbo z Anglijo.

## V Argentino prispelo 269 slovenskih beguncev

Z ladjo "Santa Cruz" je dne 27. jan. prispelo 269 slovenskih beguncev v Buenos Aires. Ista ladja je pripeljala nad 1000 beguncev razne narodnosti iz Evrope. Med temi je bilo tudi 269 Slovencev. V slovenski skupini je večina mož, nad 40 pa je tudi družin. Posebno pozornost pa je vzbujala prva skupina slovenskih bogoslovcev in to 10 po številu.

V pristanišču so vse pričakovali zastopnik imigrantskega hotela direktor g. Krause, tajnik argentinskega katoliškega komiteta za imigrante, č. g. Janez Hladnik, č. g. ravnatelj Košiček Jože, lazarist Ladislav Lenček, č. g. Urbanč Janez, tajnik Kluba slovenskih beguncev Tone Skubec ter mnogo prijateljev in znancev. Med vsemi je posebno pozornost vzbudila slovenska pesem, ki jo je zapel slovenski pevski zbor. Bilo je tudi mnogo zastopnikov raznih listov, ki so potem objavili obsežna poročila in slike o naših beguncih.

Vsi begunci so se nato nastanili v imigrantskem hotelu, kjer jim urejujejo formalnosti glede dokumentov. Tja je prišlo tudi že mnogo interesentov in

precej jih je že dobilo zaposlitev. Stanovanjski referent Kluba slovenskih beguncev je nekaterim rešil najtežje vprašanje, to je stanovanja, ostali pa si sami in s pomočjo kluba skušajo rešiti to težko vprašanje. Ne bo pa težav z zaposlitvami, kakor izgleda.

Kot posebna zanimivost slovenske skupine se navaja, da jih je iz Evrope odšlo 268 Slovencev, v Argentino pa jih je prišlo 269. Zadnji dan vožnje sta mlada zakonca, tekstilni mojster g. Peter nel Jože in njegova žena ga. Peter nel Jožica doživela srečo, da se jima je rodila prvorojenka, ki je bila krščena v prihodnjih dneh na ime Jana. Pri krstu sta botrovala novorojenki ga. prof. dr. Brumnova, za botra pa je bil g. Carmine Jose, bivši kapetan ameriške vojske, sedaj direktor IRA, ki je na ladji spremljal transport slovenskih beguncev.

Tudi uredništvo našega lista mladi materi in očetu iskreno čestita k dogodku.

Naslednji dan 22. jan. pa je prispela ladja "Buenos Aires" in pripeljala tudi 10 slovenskih beguncev.



## Društvo Slovencev v Argentinini ustanovljeno

V Argentino prihaja sedaj vedno več Slovencev — beguncev, ki jim je uspelo zapustiti Evropo in se mislijo tukaj stalno naseliti. Zdaj jih je že več sto, več tisoč pa jih onstran morja še čaka na prevoz. Da bi pomagali sebi in si olajšali vpostavitve življenjskih pogojev in da bi še drugim pomagali, ki bi naj še prišli, je bilo nujno, da se organizirajo in v nedeljo dne 25. januarja 1948 je bil ustanovni občni zbor novega društva slovenskih beguncev.

Vabilu začasnega odbora Kluba slovenskih beguncev se je odzvalo izredno mnogo beguncev, ki so skoraj da napolnili veliko dvorano. Pred začetkom zбора so bile v lepi cerkvi sv. Julije večernice, ki jih je opravil č. g. Lado Lenček.

Ustanovni občni zbor se je začel ob 15. uri in sicer je navzoče najprej pozdravil predsednik začasnega odbora Kluba slovenskih beguncev č. g. Hladnik, ki je nato takoj v jasnih besedah podal sliko o tukajšnjih razmerah in o težavah, ki jih je bilo treba premagovati za uspešno delo v korist našim rojakom. Njegova izvajanja so bila silno zanimiva in ob koncu so bila nagrajena s soglasnim odobravanjem in ploskanjem.

Ko se je sestavilo delovno predsedstvo občnega zbora, v katero so bili določeni gg. Lenček, Skubic in ing. Vivod, se je občni zbor takoj nadaljeval in sicer je tajnik g. Skubic podal izčrpno poročilo o dosedanjem delu pisarne, ki je skrbela za ureditev zadev. Njegovo, kakor tudi blagajnikovo poročilo je bilo sprejeto z odobravanjem na znanje.

Prihodnja točka dnevnega reda je bila razprava o pravilih novega društva. Vsaka točka predloženih pravil je bila temeljito predelana in nazadnje so bila pravila z dodatkom poslovnika za občni zbor tudi sprejeta.

Pred prehodom k volitvam je predsednik občnega zbora prebral predlog v obliki resolucije, v kateri se izraža dosedanjemu predsedniku č. g. Hladniku Janezu najiskrenejša zahvala za vse velikansko požrtvovalno delo, ki ga je opravil za naše begunce. V priznanje njegovih zaslug za slovenske begunce je predlagal, da se g. Hladnik Janez izvoli za častnega člana na novo ustanovljenega društva in da se obenem takoj izvoli za častnega predsednika Društva Slovencev v Argentinini. Vzklikanje in ploskanje vseh navzočih je bilo lep dokaz, kako umesten je bil ta predlog in kako se vsi zavedajo, kolikšno hvalo so dolžni naporom g. častnega predsednika za srečno izvedbo emigracije; zlasti so vsi pozdravili izjavo častnega predsednika, da bo društvo podpiral in še naprej sodeloval.

Pri volitvah so bili izvoljeni: Stare Miloš, predsednik; ing. Mozetič Albin in Albreht Jože, podpredsenika, Skubic Anton, tajnik; Lado Lenček, blagajnik; ing. Vivod August, gospodar in gg. ing. Jože Brodnik, dr. Bojan Ribnikar, Petelin Marija in Škrabec Stanko, odborniki. Nadzorni odbor tvorijo gg.: dr. Vinko Zorec, dr. Komar Milan in dr. Janež Janez, predsednik razsodišča pa je g. dr. Mihelič France.

### TISKOVNI SKLAD "SVOBODNE SLOVENIJE"

Za tiskovni sklad "Svobodne Slovenije" so darovali:

N. N. dolarjev 20.—; N. N. pesosov 50.—; N. N. pesosov 6.—; N. N. pesosov 10.—; N. N. pesosov 5.—; N. N. peso 1.—.

Vsem tem se iskreno zahvaljujemo, ostale naše prijatelje in čitatele pa prosimo, da nas tudi oni podpro.

"Svobodna Slovenija"

Pred zaključkom dnevnega reda se je častni predsednik č. g. Hladnik prav pri srčno zahvalil našim argentinskim prijateljem, ki gredo našim beguncem tako požrtvovalno na roko.

S soglasnim navdušenjem je bil sprejeto, da se Predsedniku argentinskega naroda, generalu **Juanu D. Peronu** izroči zahvalna spomenica kot izraz velike hvaležnosti in spoštovanja za veliko naklonjenost slovenskim beguncem.

Zlasti se je zahvalil Eminenci kardinalu nadškofu Copellu, da je dovolil zborovanje v teh prostorih, še bolj pa zato, da je novemu društvu odstopil uporabo lepih in obsežnih prostorov, prav tako pa se je zahvalil tudi gospodarju hiše, kjer je bil občni zbor, č. g. čupnik.

## ONIM, KI GREDO V RAJ...

Slišali smo, da bo v kratkem več sto Slovencev odpotovalo iz Argentine domov. Iskreno jim želimo vso srečo za bodočnost. Na lastne oči se bodo lahko prepričali, kakšne so razmere v Titovi Jugoslaviji. Lahko bodo sporočili drugim, ki bodo ostali tu, ali naj tudi oni gredo, ali naj "še malo počakajo."

Ker jim dobro želimo, jim hočemo dati par dobrih, praktičnih nasvetov na pot.

**Prvič:** Bodite previdni! Greste v deželo, kjer se malo govori, nič ne kritizira in vse le hvali. Na vsak korak vas bodo vpraševali, kako se počutite. Odgovarjajte vedno le: "Odlično; sijajno; nikjer na svetu ni bolje kot tu." Če vam kaka stvar ne bo ugajala, vedite, da ste v zmoti vi — in previdno molčite!

**Drugič:** Z vami gre na pot posebna listina, ki je poznana samo v deželah vzhodne demokracije. Imenuje se "karakteristika". Tam so že zapisane vse vaše dosedanje zasluge in vsi vaši "grehi": ali ste član partije, ali ste bili preveč navdušeni za kralja Petra in "izdajalca" Mihajloviča, ali ste za osvobojenje kaj žrtvovali, ali ste se udeleževali "demokratskih" prireditvev in sestankov in podobno. Tja se bo vpisalo vaše obnašanje na poti in doma. Tam bo napisano, koliko imate pod palcem; morda hišo v Argentinini in nekaj tisočakov v žepu. Titova policija vas bo ob vstopu v deželo lahko točno opredelila: ali med zanesljive, nezanesljive ali nasprotno. Temu primerno boste dobili tudi osebne izkaznice različnih barv. V pravi demokraciji se namreč brez legitimacije ne more človek nikamor premakniti iz domače vasi. Tam niso tako nazadnjaški kot v Argentinini, kjer na vlaku ali v gostilni nihče ne vpraša, kdo si, kaj hočeš in kam greš.

**Tretjič:** Ne hvalite dežele, kjer ste bili doslej, ker je reakcionarna. Recite, da je gola propaganda, da se tu dobi na prodaj vsega, kar človek hoče. Ne povejte, da tu kmet dobi za eno kilo krompirja, dve kili cukra, ker v Jugoslaviji mora prodati 20 kg krompirja, da si kupi kilo cukra, če ima karte. Molčite, ker sicer vas bodo proglasili za reakcionarca in potem ste fuč.

**Četrtyč:** Če imate doma svoje otroke, vnuke, nečake, vedite, da so bosni in raztrgani, da kažejo gole ritke. Nesite jim kaj domov! Vsaka cunja bo prav prišla. Pa preveč nikar ne, ker sicer bodo družini za dolgo dobo vzeli "oblačilne karte," brez katerih se niti štrene sukanca ne da kupiti.

**Petič:** Gotovo boste vzeli svoj prihranek s seboj. Plod vaših žuljev in dolgega varčevanja! Po čem vam jih bodo zamenjali doma? Za vsak peso boste dobili nekaj manj kot deset dinarjev. Če boste šli skozi Trst, se da sicer peso zamenjati za blizu 150 laških lir in za te lire se lahko v Trstu kupi 50 Tito-

ku pri sv. Juliju. Člani društva so s soglasnim pritrditvijo povedali, kako je g. Hladnik govoril vsem iz srca, ko je izrekel svoje besede prisrčne zahvale.

Potem ko je bila zaključena še razprava o slučajnostih, je novi predsednik odbora zaključil občni zbor z željo, da bi vsi člani podpirali odbor pri delu za čim večji uspeh naše skupnosti. S pesmijo "Hej Slovenci", ki so jo vsi navzoči odpeli stoje, je bil občni zbor zaključen.

Občni zbor je pokazal: 1. da se Slovencev dobro zavedamo, kako koristno in potrebno nam je delo, ki je organizirano in složno in 2. da nosimo vsi tisti, ki smo že tukaj, v sebi trdno prepričanje, da moramo pospešiti in olajšati prihod še drugih naših bratov iz raznih delov Evrope.

vih dinarjev, vendar vam to ne svetujemo, ker je uvoz jugoslovanskega denarja v Jugoslavijo strogo prepovedan. To lahko delajo nekaznovano samo Titovi diplomati in zaupni člani partije, ki jih na meji nihče ne kontrolira; kam bi pa prišli, če bi vsakdo lahko opravljal take kupčije! Sicer je pa prava svoboda toliko vredna, da se vam ne bo zdelo škoda prispevati zanj od vsakega vašega pesa 40 dinarjev. Res je, da bi vam kak dinarček prav prišel, ker nekatere cene so visoke: dober konjiček stane 22.000 dinarjev (to je 2200 pesov po Titovi zamenjavi ali 450 pesov po tržaški ceni dinarja), zdravnikov obisk na Tolminskem velja 2800 dinarjev (280 pesov!) itd. Vendar držite se starega partizanskega gesla: "Žrtve morate biti!"

## Če bi bil naš pujsek pisati znal...

Pri nas smo klali vsako leto na tepežni dan. Paplerčkov oče, mož stare korenine, ki jim je že kaplica od nosa visela, so bili strokovnjak v svojem poslu. In še diplomat po vrhu. Niso pustili, da bi pomočniki surovo prijeli rejenega pujsa. "Poštajno" lahko ugrizne, ali pa ne da krvi od sebe! Zato so Paplerčkov oče vzeli poln koruzni storž in šli z njim v svinjak. Lepo so počehljali pujsa za ušesi in mu ponudili storž: "Na, pacek, na!" In pujsek je lep kot pohlevo jagnje šel za storžem prav do ploha, kjer ga je čakala smrt. Tam so že čakali Mazejev Janez in Cibrov Jaka in Godčev Franc. Pograbili so pujsa, da še zavevili ni utegnil — in — že je mesarski nož Paplerčkovega očeta strokovnjaško opravil svoj krvavi posel. Kot diplomat so, oče po končanem opravljanju pomočnikom strokovni pouk: "Vidite, kako je šlo zlahka. Le zlepa, pa pride žival sama prav pod nož!"

Kaj mislite prijatelji? Če bi bil naš pujsek pisati znal in če bi bili imali Paplerčkov oče pritožno knjigo, kaj bi bil pujsek zapisal vanjo takrat, ko so mu nudili koruzni storž in ga čehljali za ušesi? Takole bi napisal: "Odlično je začel današnji dan. Strežejo mi kot grofu. Ljubeznivo me nagovarjajo in vabijo iz zatočnega svinjaka na sveži zrak." In če bi mu pritožno knjigo ponudili takrat, ko je ležal v trugi, polit s kropom in potresen s kolofonijo, kaj bi napisal, če bi mogel in znal? "Hina, brezsrežni, morilci!"

Vidite, tako so končavali naši pujski leto za letom. Hudo je bilo, ampak imeli so vsaj eno sladko zavest: da bodo vsi pojedeni v domači deželi. Danes pa te zavesti nimajo več, ker vedo, da bo toliko in toliko kil njihove masti naloženih na enega izmed 800 vagonov, ki bodo kot darilo odbrzeli proti "očetu narodov" Stalinu, otroci slovenskih mater pa bodo "fasali" še nadalje po 40

## Sestanki Drja Kreka v Ameriki

Sredi decembra 1947 je dr. Miha Krek obiskal slovenske skupine v Milwaukee in v nekaj dneh imel tam osem zelo dobro uspešnih sestankov. Najprej je govoril trem slovenskim društvom, nato je govoril Srbom in naslednji dan Hrvatoma. Govoril je tudi večji skupini indistrijev in trgovcev in dijakom in dijakinjam Visoke šole Notre Dame in je to zborovanje obiskalo nad 500 dijakov in dijakinj. Na vseh sestankih je govoril v glavnem o naših beguncih in njihovem trpljenju po raznih taboriščih v Evropi ter o razmerah v domovini, ki trpi pod komunistično diktaturo. Oba dnevnika v Milwaukee sta o govorih drja Kreka objavila izčrpna poročila in je tako tudi ameriška javnost prejela jasno sliko, kako se godi našim beguncem in našim rojakom v domovini.

jo biti!"

**Šestič:** Doma vas bodo ljubeznivo povabili, da malo prisluhnete, kaj vaši sosede govore in da javite vse sumljive stvari takoj na policijo. Morda tega niste vajeni. Ne skrbite, v krajevnih ljudskih odborih sedi vse polno bivših fašistov, ki so tega posla vajeni. Oni vam bodo dali vsa potrebna navodila za tovrstno patriotsko delovanje.

**In zadnjič:** Če bi se primerilo, da se boste svobode in raja preobjedli, nikar krogle v glavo, kakor delajo nekateri nerodneži! Za dober denar vas bodo visoki rdeči funkcionarji varno prepeljali na reakcionarna tla ter se vam še ljubeznivo priporočili, da jih nikar ne pozabite, če bi razmere tako nanesle, da...

dek tega hraniva na mesec...

Ta lepi spomin na moja mlada leta mi je prišel na misel, ko sem te dni nekje slišal, da imajo v Divači velike pritožne bukve, kamor vsakdo lahko zapiše vse, kar se mu ni dopadlo ob vstopu v Titov paradiž. Za nas je jasno, kakšno veljavo imajo take "pritožne knjige."

Nas veliko bolj zanimajo pritožne knjige ljudi, ki so iz Titove dežele odšli, oziroma ubežali. In jih tudi imamo! Izjave stotin in tisočev podprte z datumi in pričami, ki podajajo dejansko sliko o Jugoslaviji: izjave Titovih diplomatov in oficirjev, izjave članov njegovih tajnih policij, izjave ljudi, ki so se za Tita borili dolga leta, izjave jetnikov, ki so brez obsodbe presedeli leta dolgo v ječi, izjave ljudi, ki se jim je, ranjenim, posrečilo uiti iz kupa mrličev, izjave očitvecev najhujših grozodejstev, kar jih pozna zgodovina.

Take pritožne knjige držite, le te imajo veljavo!

Rojaki, ki se vračate domov! Ko vam bodo na meji ponudili dobro okrepčilo in ko se bodo polegli glasovi godbe in živijo-klicev, vam bodo ponudili pritožno knjigo, da vanjo kaj zapišete. Le zapišite vse lepo in dobro! Upam, da vas takrat ne bo motil spomin na Paplerčkovega očeta, ki so tako ljubeznivo vabili našega pujska pod nož. S koruznim storžem v roki in s sladko besedo: "Na pacek, na na!"

### **Naš naslov:**

Začasno je naš naslov:  
"SVOBODNA SLOVENIJA"  
DUBLIN 4231, Dpt. B  
Buenos Aires

V prihodnji številki bomo pa objavili naš stalni naslov.



# Novice iz Slovenije

**Procesi proti slovenskim duhovnikom.** — Proti duhovnikom in redovnikom se v Sloveniji nadaljuje procesi, kadar je bilo to pričakovati v zvezi s hujskaškim govorom Edvarda Kardelja, ko je napadel Cerkev v zvezi s procesom proti drju Borisu Furlanu. V decembru so bili trije taki večji procesi in sicer eden v Pulju, kjer je bilo obsojenih več tamošnjih frančiškanov, dva pa sta bila v Ljubljani. V prvem je bil glavni obtoženec provincial frančiškanskega reda za Slovenijo p. Teodor-Franc Tavčar. Obtožen je bil v glavnem, da je vzdrževal zveze z bivšim provincialom p. Hericem Gracijanom, ki živi sedaj v Gorici; da je pošiljal politična in gospodarska poročila v inozemstvo in da je pomagal raznim osebam, predvsem Hrvatom, da so pobegnili čez mejo. P. Teodor je bil obsojen na 4 leta prisilnega dela z odvzemom prostosti. Kot njegovi sodelavci pa so bili obsojeni Valenčak Anton na šest let prisilnega dela, Suhač Franc na tri leta prisilnega dela, istotako Munda Vinko, Rižner Jakob na dve leti, Karih Karl in Planinček Jožef na šest mesecev prisilnega dela. — Dne 23. decembra pa je bila v Ljubljani razprava, na kateri so bili obsojeni: dr. Lenič Stanislav, škofijski tajnik, na šest let prisilnega dela z odvzemom prostosti, Šimenc Josip, kanonik in stolni župnik v Ljubljani, na dve leti odvzema prostosti, Čontala Matija, duhovnik, superior reda lazaristov, na pet let prisilnega dela z odvzemom prostosti ter Pust Franc, finančni uradnik v pokoj, na 18 mesecev odvzema prostosti s prisilnim delom. Vsi navedeni so bili obtoženi, da so skrivali nekatere osebe in jim pomagali v inozemstvo. Najbolj obremenilno pa je bilo za vse, kakor pravi obtožnica, da so pošiljali "pismena in ustmena poročila o političnem in gospodarskem stanju v državi." Značilno je, da jim obtožnica niti ne očita, da so pošiljali nerresnična poročila, kot je bilo to še običajno v procesih pred par meseci. Sedaj je kašnivo tudi že to, če napišeš resnico o političnih in gospodarskih razmerah v Jugoslaviji. V kolikor pa so obtožbe resnične, pa je seveda tudi vprašanje, ker namen je samo eden: znebiti se duhovnikov in pri tem ni izbirati sredstev.

**Dr. Oton Bajc** je bil pred vojno in med vojno dobro znan zdravnik in kirurg v Ljubljani. Komunistični režim ga je postavil za šefa kirurškega oddelka v Ljubljani. Sedaj pa nam poročajo, da je bil pred kratkim obsojen na dosmrtno ječo. Na njegovo mesto je postavljen zdravnik dr. Kunc.

**Ing. Dimnik Ciril**, ki je bil pred vojno upravitelj dvornih lovišč, je bil dne 8. dec. 1947 aretiran v Ljubljani in tudi pride pred sodišče.

**Hrana in obleka na prostem trgu.** — V zadnjem času se tudi v Sloveniji dobi hrana na prostem trgu. Ko kmetje oddajo obvezno količino svojih pridelkov; smejo ostalo prodati po prostih cenah. Tako se dobi slanina po 280 dinarjev kilogram, bela moka po 120 do 150 dinarjev kilogram, meso po 140 dinarjev kilogram. Tudi državne trgovine imajo poleg blaga na karte tudi blago v prosti prodaji. Blago na karte se dobi po primernih cenah, težava pa je v tem, da imajo karte samo nekateri. Vsi ostali sicer tudi lahko kupijo v državnih trgovinah blago, vendar po mnogo višjih cenah. Tisti, ki nimajo kart, plačajo na pr. 1 meter blaga za moško obleko po 1800 dinarjev, meter blaga za srajco po 250 dinarjev, blago za pred-

pasnik po 260 dinarjev. Zelo malo pa jih je, ki zmorejo toliko denarja.

**Za novo leto 1948** je "Ljudska oblast" razpisala nove davke. Davčni predpis 50 do 100 tisoč dinarjev ni nobena redkost. Kmetje, ki imajo mala posestva, so ponekod hudo obdajčeni, tisti pa, ki imajo večja posestva, pa imajo predpisano nižjo vsoto davka. V neki občini je na pr. kmet, ki ima 10 jôhov orne zemlje in nima ne pašnikov in ne gozdov. Pa je dobil odmero za 1948 in sicer 13.000 dinarjev. Njegov bližji sosed, ki ima večje posestvo, pa je dobil odmerjenih le 6000 dinarjev. "Ljudska oblast" tudi davke odmerja po vidiku naklanjenosti in nenaklonjenosti režimu in na osnovi zloglasne karakteristike, kjer je prav vsak točno vpisan, kakšnega mišljenja je, kako se izraža, kam hodi, s kom občuje, itd.

**Nad 5000 izseljencev** se je v letu 1947 vrnilo v Jugoslavijo iz Kanade, Nove Zelandije, Brazilije, Belgije, Nizozemske in Avstralije. Tako poroča statistika Titove "Ljudske oblasti". Dostavlja seveda, da so tisti, ki so se vrnili, zelo srečni in zadovoljni. Pismo, ki smo ga prejeli iz domovine, pa pravi: "Zelo se čudimo, zakaj naši izseljenci nočejo priti domov, če tudi jih oblasti tako vabijo. Tisti, ki so doslej prišli, so mnogi pripeljali s seboj svoje avtomobile, lepe stroje vsake vrste, denar, itd. Razumljivo je, da so vse to tukaj takoj podarili "Ljudski oblasti" in da sedaj z nami vred delajo pri obnovi porušene domovine. Za plačilo namreč delamo 8 ur dnevno, včasih pa delamo tudi 8 ur dnevno prostovoljno, udarniško. Vse sile namreč dajemo za petletni plan. Res je, da je za nas to hudo. Toda naša "Ljudska oblast" nam obljublja, da bodo rodovi, ki pridejo za nami, imeli lepše življenje".

**Kreditne zadrage likvidirajo.** — Desetletja je bilo združništvo v Sloveniji ena najmočnejših gospodarskih ustanov. Tudi kreditne zadrage so bile tako razširjene kot sorazmerno nikjer na svetu. Zlasti kmečki stan je imel v teh veliko oporo. V letu 1947 je Titova "Ljudska oblast" izdala zakon, da se likvidirajo kreditne zadrage, kar se je dejansko tudi izvedlo.

**Nov stanovanjski zakon.** — V uradnem listu z dne 20. dec. 1947 je izšel nov stanovanjski zakon za Slovenijo. Značilnost tega zakona je v tem, da je tudi razpolaganje s stanovanji v vseh privatnih zgradbah urejeno čisto po partijskem načelu. S stanovanji v nobenem slučaju se razpolaga gospodar sam, ampak so pristojni za "reševanje stanovanjskih zadev v prvi stopnji izvršilni odbori ljudskih odborov". Ker so tajniki teh odborov večinoma eksponenti komunistične partije, je tudi na tem področju vse odvisno od komunistične partije. Pod tem vidikom je razumljiva tudi naslednja določba stanovanjskega zakona: "Stanovanjski organi prve stopnje smejo odrediti prisilno izselitev: a) oseb, ki se brez dovoljenja vselijo v stanovanje ali poslovne prostore; b) oseb, ki so stanovanjske ali poslovne prostore očitno dobile zaradi svojega položaja, dobljenega med okupacijo, c) oseb, ki so se zatele pod zaščito okupatorja ter družin, katerih člani so bili razglašeni za vojne zločince ali so pobegnili v inozemstvo." Tudi ta določba je samo sredstvo, skaterim se bo režim boril proti tistim, ki bi se jih sedanja "Ljudska oblast" iz kateregakoli razloga rada iznebila ali jom otežkočila življenje. Prepričani smo namreč, da

## Album "Slovenija" izšel v Trstu

Iz Trsta poročajo, da je tam ob božičnih praznikih 1947 izšel velik album "Slovenija", ki obsega ves naš slovenski narod in njegovo zgodovino ter njegovo zemljo v slikah. Album je izšel v veliki obliki 30 x 20 in obsega 66 strani. Prikazuje najstarejšo in najslavnejšo slovensko zgodovino, vse slovenske dežele od beneške Slovenije do Trbiških gora, do Istre in Koroške, od Trsta do Prekmurja (tudi Korošci bodo v kratkem nekaj takega izdali). Vsega objavlja album 273 slik na finem umetniškem papirju in je posvečen veličnim slovenskim jubilejem, to je

1200 letnici, odkar smo Slovenci dobili svojo prvo samostojno narodno državo v Karantaniji, 1200 letnici, odkar sta se pokristjanila prva slovenska kneževina Gorazd in Hotimir in 1100 letnici, odkar smo Slovenci dobili drugo samostojno slovensko državo Panonijo, in sicer kneževino kneza Kocljaja, ki je bil velik podpornik svetih bratov Cirila in Metoda. Album je priredil naš znani kulturni delavec dr. M. Turnšek in stane le 1200 lir (to je 8 do 10 pesov) ter se dobi v vseh knjigar-nah v Trstu.

## ŽIVLJENJE V SLOVENSKEM PRIMORJU

Poznavalci razmer v Slovenskem Primorju poročajo, da je ta pokrajina, potem ko je bila vključena v Titovo Jugoslavijo, postala žrtev največje komunistične sleparije. Ljudje so namreč poprej v poplavi komunistične propagande v veliki meri podpirali OF, ker so mislili, da se ta komunistična organizacija res bori za svobodo in demokracijo. Toda sedaj prihajajo iz teh krajev le žalostna poročila o silnem razočaranju. Povsod vlada politično suženjstvo in nasilje, ljudstvo je izropano in lačno, lačno, lačno. Lakota vlada med ljudstvom in ljudje se še do danes niso znašli in se vprašujejo, če je to tisto, za čimer so oni hrepeneli in za kar so žrtvovali toliko slovenskih življenj in slovenske krvi. Vse ljudi prevema velik strah in še večja zaskrbljenost. Komunistična propaganda razglašala: "Kdor ne dela, nima pravice jesti!" Toda na Primorskem je sedaj mnogo ljudi, ki bi radi delali, pa jim to ni dovoljeno. Pa tudi tisti, ki delajo, le bolj životarijo.

Delavstvo je razdeljeno v štiri kategorije: navadni, lahki, srednji in težki. Po kategorijah raste tudi zaslužek in živila tudi prejemajo po kategorijah. Navadni delavec prejme na uro 9 din (20 centavov), kar po raznih odtegljajih znesse na dan 65 din. Kakšno pa je njihovo življenje, zadostuje, če si ogledamo cene predmetov, ki so v prosti prodaji, to je v državnih trgovinah, ki jih ljudstvo upravičeno naziva "črna borza". Tako stane kg moke ca. 150 din, kg sladkorja nad 100 din, kg krompirja 15 din, kg soli 6 din, eno jajce 12 do 15 din, par čevljev 5000 din, meter blaga 1800 do 2200 din; cena soli pa je v zadnjem času narastla na 40 din kg, ob novem letu je stal kg mesa 150 din, po novem letu pa civilno prebivalstvo mesa sploh več ne dobi; prejemajo ga le vojaki in žene častnikov. Toda teh

bodo še nadalje ostali v lepih vilah in luksuznih stanovanjih tisti komunisti, ki so se med vojno bratili in družili z laškimi fašisti in nemškimi nacisti, ki so se skrivali in uživali gostoljubnost pri raznih fašističnih funkcionarjih, prejeli od njih potna dovoljenja, orožje itd.

**Nova železniška proga** pri Borovnici. Izročena je bila dne 27. dec. prometu proga pri Borovnici, ki je dolga 11 kilometrov in je nadomestilo porušenega mostu. Proga je enotirna.

predmetov ni mogoče stalno prejemati na svobodnem trgu. Tako se je meso poprej dobivalo enkrat na teden, sedaj na sploh ne več.

Delavec lahke kategorije zasluži pribl. 2400 din mesečno, srednje kategorije pa 4200 din, dočim je plača v težki kategoriji nekoliko višja. V težki kategoriji so tudi vsi ravnatelji in šefi podjetij, denuncianti OZNE in policija so pa izven kategorije. Slednji imajo na razpolago vse, kar si pozele, ljudstvo pa strada.

Na živilsko izkaznico pa dobi delavec, ki opravlja delo v tovarni, delavnici ali drugje, naslednje: košček mila (150 gr) in to ne mesečno ampak, kadar je na razpolago, nato 4 kg koruzne moke, 150 gr sladkorja, 2 dl olja ali masčobe. Če pregledamo, kaj dobi poročen delavec z ženo in 3 otroki, ki nimajo pravice do živilskih kart, tedaj dobimo jasno sliko o tem, kakšno je življenje take družine. Tako spravljajo Primorci v obup naslednje ugotovitve: lakota, izčrpanost zaradi težkega in "prostovoljnega ročnega dela", zapravljanje in razkošno življenje novega "plemstva", kakor ljudstvo imenuje komuniste in njihove denunciantne, negotovost zaradi razpredene vohunske Oznine mreže, ki lahko vsakega hitro privede do aretacije, nakar ga nato odpeljejo v neznano smer. Tito in komunistična partija imata komaj 5 olo privržencev, vendar strahujejo 95 olo ostalih, ki sovražijo ta komunistični fašizem.

V začetku se je ljudstvo vpraševalo, kam gre zaplenjeno žito in drugo odvzeto blago. Danes je vsem jasno, da gre vse to v Sovjetsko zvezo in sovjetska vojaška skladišča.

Ljudstvo na Primorskem nikdar ni toliko obiskovalo cerkva kakor danes. Cerkev so prenapolnjene in mora pogosto ostajati velik del vernikov pred cerkvijo, in to v kljub temu, da si komunisti ravno za nedelje izmišljujejo razne sestanke in "prostovoljna" dela. OZNA pa nadleguje duhovnike in jih kliče na zaslisanja ter jih zmerja, zakaj je ljudstvo tako pogosto v cerkvah. Duhovniki morejo odgovarjati le to, da jih oni ne silijo, da bi hodili v cerkev, tudi jim ne groze s kaznimi, niti jih ne vabijo z lepaki in napovedmi, kdaj se služba božja vrši. Da bi odvrgli ljudi od cerkva in preprečili praznovanje nedelje, nameravajo Tito in partija nedelje odpraviti. Posamezne delovne skupine bodo imele vsaki deseti dan prosto, nedelja pa bo navadni delavnik.